

LAŽNO FINANSIJSKO IZVEŠTAVANJE

FALSE FINANCIAL REPORTING

Predrag Vuletić¹

REZİME

Najvažniji output računovodstvene funkcije jednog preduzeća, odnosno računovodstvenog informacionog sistema preduzeća jeste finansijski izveštaj. Računovodstvena funkcija preduzeća ima za cilj da inpute, odnosno knjigovodstvenu dokumentaciju o nastalim poslovnim promenama na sredstvima i potraživanjima, kapitalu i obavezama, rashodima, prihodima i rezultatima, transformiše u outpute, odnosno finansijske izveštaje koji sadrže odgovarajuće informacije i da finansijske izveštaje uputi ka internim i eksternim korisnicima. Računovodstvena funkcija preduzeća vrši evidentiranje poslovnih aktivnosti preduzeća i to hronološki, od osnivanja do okončanja poslovanja preduzeća. Finansijski izveštaji treba da prezentiraju informacije koje pružaju korektan prikaz finansijske pozicije (strukture) i rezultata poslovanja (zarađivačke sposobnosti, prinosne snage) preduzeća. Osnovu i ključni deo računovodstvene funkcije preduzeća predstavlja sastavljanje finansijskih izveštaja, preko kojih se uspostavlja komunikacija između informacija generisanih u okviru računovodstva i različitih interesenata, odnosno korisnika tih informacija, kao što su: vlasnici, odnosno akcionari, menadžeri, država, kreditori i drugi. Dakle, finansijsko izveštavanje predstavlja direktan odgovor na informacione potrebe različitih interesnih grupa.

Računovodstvo se može podeliti na čisto i kreativno računovodstvo. Čisto računovodstvo podrazumeva realno finansijsko izveštavanje i prikazivanje prave finansijske pozicije i prinosne snage preduzeća, dok kreativno računovodstvo ne prikazuje pravu finansijsku i prinosnu snagu preduzeća.

Finansijsko izveštavanje mora da bude relevantno i pouzdano i da rezultira objektivnim i istinitim finansijskim izveštajima. Informacije koje su sadržane u finansijskim izveštajima moraju biti kvalitetne, kako bi obezbedile sigurnost i visok stepen poverenja, kako kod internih, tako i kod eksternih korisnika. Brojni korisnici finansijskih izveštaja, kako interni, tako i eksterni, donose različite poslovne i finansijske odluke na osnovu informacija sadržanih u finansijskim izveštajima. Najvažniji korisnici finansijskih izveštaja su investitori, poslovni partneri, poverioci, državne institucije, zaposleni, zvanična statistika, najšira javnost i slično. Kvalitet odluka koje donose korisnici finansijskih

¹ Železnice Srbije a.d., Beograd, email: pedjanalog@gmail.com

izveštaja zavisi od kvaliteta finansijskog izveštavanja. Koncept kvaliteta finansijskih izveštaja podrazumeva multidimenzionalnost, odnosno posmatranje kvaliteta kako sa stanovišta različitosti karakteristika finansijskih izveštaja, tako i sa stanovišta različitosti zahteva korisnika. Najznačajnije dimenzije kvaliteta finansijskih izveštaja jesu relevantnost, pouzdanost, uporedivost, razumljivost, blagovremenost i racionalnost. Ukoliko su finansijski izveštaji kvalitetni, odnosno ukoliko se sastavljaju u skladu sa načelima i principima finansijskog izveštavanja i odgovarajućim standardima finansijskog izveštavanja, odnosno profesionalnom regulativom, odluke koje donose korisnici ovih izveštaja biće kvalitetne.

Danas je u mnogim zemljama, problematika finansijskog izveštavanja, uređena zakonskim propisima i profesionalnom regulativom, odnosno odgovarajućim računovodstvenim standardima ili standardima finansijskog izveštavanja. Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja izražavaju opšteprihvaćena pravila i baziraju se na načelima urednog knjigovodstva i bilansiranja.

Da bi finansijski izveštaji pružili pouzdan i istinit prikaz finansijske pozicije i rezultata poslovanja preduzeća, učinjeni su koordinirani naponi profesionalnih računovodstvenih organizacija, računovodstvene profesije, različitih zakonodavnih i regulatornih tela u pravcu formulisanja pravila i mehanizama kontrole finansijskog izveštavanja, što je rezultiralo donošenjem i usvajanjem Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja, Etičkog kodeksa za profesionalne računovođe, Međunarodnih standarda revizije, kao i formiranjem brojnih tela sa ciljem obezbeđenja kvaliteta finansijskog izveštavanja. Bez obzira na učinjene napore u pogledu obezbeđenja kvaliteta finansijskog izveštavanja, u praksi su se desili brojni računovodstveni i finansijski skandali, tako da su korisnici finansijskih izveštaja primorani da otvore četvoro očiju prilikom tumačenja finansijskih izveštaja, odnosno dovodi se u pitanje pouzdanost i istinitost finansijskog izveštavanja. Najveći broj finansijskih skandala je praćen manipulacijama i lažnim finansijskim izveštavanjem, koje je nastalo korišćenjem manjkavosti računovodstvenih standarda ili svesnim iskrivljavanjem ili prikrićavanjem činjenica. Manipulacije i prevare imaju negativan uticaj na kvalitet finansijskog izveštavanja. Dakle, finansijsko izveštavanje je podložno manipulacijama i prevarama, odnosno nezakonitim radnjama, što za posledicu ima falsifikovanje finansijskih izveštaja, odnosno lažno finansijsko izveštavanje. Sve radnje koje su učinjene sa ciljem sastavljanja lažnih finansijskih izveštaja, odnosno izveštaja koji ne prikazuju pravu i istinitu finansijsku i prinosnu poziciju preduzeća, mogu se označiti kao kreativno računovodstvo. U svetu je kreativno računovodstvo, odnosno lažno finansijsko izveštavanje dovelo do bankrotstva mnogih velikih kompanija. Lažni finansijski izveštaji se sastavljaju sa ciljem manipulisanja finansijskom pozicijom i rezultatima poslovanja preduzeća, a sve to sa namerom da se korisnici finansijskih izveštaja obmanu i navedu na donošenje pogrešnih odluka, a koje su od koristi za menadžere preduzeća. Lažni finansijski izveštaji dovode u zabludu, ne samo investitore, kako postojeće, tako i buduće, već dovode i do ozbiljnih problema na finansijskom tržištu. Između sastavljanja lažnih finansijskih izveštaja i momenta otkrivanja prevara i kriminalnih radnji, prođe određeni vremenski razmak, što predstavlja najveći problem. Kontrola finansijskih podataka, koji su sadržani u finansijskim izveštajima je postala

mnogo detaljnija i strožija, zbog pojave velikog broja finansijskih skandala koji su nastali kao posledica lažnog finansijskog izveštavanja. Činjenica je da su finansijski skandali, koji su posledica lažnog finansijskog izveštavanja, prouzrokovali gubitke od nekoliko stotina milijardi dolara i izazvali ozbiljne potrebe na finansijskim tržištima.

Menadžeri i lica koja su odgovorna za sastavljanje finansijskih izveštaja imaju najveću odgovornost u pogledu kvaliteta finansijskih izveštaja. Mnoge manipulacije prilikom kreiranja finansijskih izveštaja nastale su kao rezultat ostvarivanja njihovih ličnih interesa, što je za posledicu imalo velike materijalne gubitke za investitore, poverioce i državu, kao i smanjenje poverenja u finansijske izveštaje, a gubitak poverenja ima ozbiljne posledice na privredu i finansijska tržišta. U skladu sa tim, država treba da nastoji da spreči ili onemogući sastavljanje lažnih finansijskih izveštaja, a to se postiže donošenjem i usvajanjem adekvatnih računovodstvenih standarda. Pored države, odgovornost za otkrivanje i sprečavanje lažnog finansijskog izveštavanja imaju računovodstvo i interna kontrola preduzeća, eksterna i forenzička revizija, računovođe-forenzičari. Interni i eksterni revizori imaju zadatak da kontrolišu pouzdanost i kvalitet finansijskih izveštaja, svojim profesionalnim radom i objektivnošću. U praksi, mnogi slučajevi su pokazali da zbog zakonskih ograničenja i nemogućnosti pribavljanja dokaza, revizori nisu u stanju da otkriju manipulacije u finansijskim izveštajima. Interna i eksterna revizija, kao postojeći sistem kontrole kvaliteta finansijskog izveštavanja, nije dovoljna za otkrivanje i sprečavanje lažnog finansijskog izveštavanja, tako da je razvijeno forenzičko računovodstvo, kao novi vid kontrole, pri čemu računovođe-forenzičari imaju zakonska ovlašćenja da detaljno ispituju i otkriju prevare prilikom finansijskog izveštavanja.

Lažno finansijsko izveštavanje predstavlja dugogodišnji problem, ali mu se veća pažnja posvećuje u skorije vreme. Brojni finansijski skandali koji su se desili sa pojavom globalne finansijske krize, kao i skandali i prevare koje su se dogodile krajem prošlog i početkom ovog veka, doprineli su da se akcenat stavi na pouzdanost i istinitost finansijskog izveštavanja. Dakle, posle velikih prevara, kao što su WorldCom, Enron, Parmalat i slično, akcenat je na strožijoj kontroli kvaliteta finansijskih izveštaja. Međutim, i pored rigorozne kontrole, usled nastanka svetske finansijske krize, desile su se brojne prevare i afere sa lažnim finansijskim izveštajima, kao što su austrijska Hypo Alpe Adria banka ili Agrobanka AD Beograd, koja je tokom 2012. godine završila u stečaju, zbog olakog dodeljivanja nerentabilnih kredita. Cilj ovog rada je upoznavanje sa praksom lažnog finansijskog izveštavanja, kao i sa merama za otkrivanje i sprečavanje manipulacija prilikom finansijskog izveštavanja.

Ključne reči: finansijski izveštaji, prevare, manipulacije, otkrivanje, sprečavanje, lažno finansijsko izveštavanje

SUMMARY

The most important output of the accounting functions of a company, that is the accounting information system of the company, is a financial report. The accounting function of the company aims to inputs, ie accounting records of the business transaction in assets and receivables, investments and liabilities, expenses, revenues and results, transformed into outputs, ie financial statements containing relevant information and that financial statements refer to internal and external users. The accounting function of the company shall record the business activities of the company and chronologically, from its inception to the completion of business. Financial statements should present information that provide a fair presentation of financial position (structure) and the results of operations (earning capacity, yield strength) of the company. The base and key part of the accounting functions of the Company represents the preparation of financial statements, through which communication is established between the information generated within the accounting and various stakeholders, and users of such information, such as owners or shareholders, managers, government, creditors and others. Hence, financial reporting is a direct response to the information needs of various stakeholders.

Accounting can be divided into pure and creative accounting. Clear accounting involves actual financial reporting and presentation of real financial position and yield power companies, while creative accounting is not showing true financial and yield power companies.

Financial reporting must be relevant and reliable, and that results in an objective and truthful financial statements. The information contained in financial statements must be quality, in order to ensure security and a high degree of confidence in both internal as well as for external customers. Many users of financial reports, both internal and external, bringing a variety of business and financial decisions based on information contained in the financial statements. The most important users of financial statements, investors, business partners, creditors, government agencies, employees, official statistics, the general public, and the like. The quality of decisions made by users of financial statements depends on the quality of financial reporting. The concept of quality of financial statements includes the multi-dimensionality, ie observing the quality of the aspect of various characteristics of financial statements, and in terms of the diversity of user requirements. The most important dimension of quality of financial reporting are relevance, reliability, comparability, clarity, timeliness and rationality. If the financial statements are of good quality, or if it is prepared in accordance with the principles and financial reporting principles and relevant financial reporting standards, or professional regulations, decisions taken by users of these reports will be quality

Today, in many countries, the issue of financial reporting, decorated legislation and professional regulations or relevant accounting standards or financial reporting

standards. International financial reporting standards reflect the generally accepted rules and based on the principles of proper bookkeeping and balancing.

To provide reliable financial reports and true view of the financial position and results of operations of enterprises, efforts were coordinated efforts of professional accounting organizations, the accounting profession, various legislative and regulatory bodies in the direction of formulating rules and control mechanisms of financial reporting, which resulted in the adoption and implementation of international standards financial reporting, the Code of Ethics for professional Accountants, International auditing Standards, as well as the formation of numerous bodies with the aim of ensuring the quality of financial reporting. Regardless of the efforts made in terms of ensuring the quality of financial reporting in practice have occurred numerous accounting and financial scandals, so that the users of financial statements compelled to open four eyes in the interpretation of financial statements, or brings into question the reliability and veracity of financial reporting. The largest number of financial scandals followed manipulation and false financial reporting, which was created using deficiencies in accounting standards or deliberate distortion or concealment of facts. Manipulation and fraud have a negative impact on the quality of financial reporting. Hence, financial reporting is subject to manipulation and deceit, or unlawful actions, which results in the falsification of financial statements or false financial reporting. All actions are done with a view to drawing up false financial statements, ie statements that show a true and fair financial position and profitable enterprises may qualify as creative accounting. The world's creative accounting, financial reporting or falsely led to the bankruptcy of many large companies. False financial statements are drawn up with the aim of manipulating the financial position and results of operations of the company, all with the intent to deceive financial statement users and specify the make wrong decisions, which are beneficial for business managers False financial statements misleading, not only investors, both existing and future, but also lead to serious problems in the financial markets. Between the composition of the false financial statements and torque detection of fraud and criminal activity, after some time interval, what is the biggest problem. Control of financial data contained in the financial statements has become more detailed and more severe, due to the emergence of a large number of financial scandals that have arisen as a result of fraudulent financial reporting. The fact is that the financial scandals, which are the result of fraudulent financial reporting, causing losses of hundreds of billions of dollars and caused severe turbulence in financial markets.

Managers and the persons responsible for the preparation of financial statements have primary responsibility in the quality of financial statements. Many of manipulation when creating financial reports were created as a result of exercising their personal interests, which resulted in great economic losses to investors, creditors and the state, as well as reducing confidence in the financial statements, and the loss of trust has serious consequences on the economy and financial markets. In line with this, the government should seek to prevent or disable the assembly of false financial statements, which can be achieved by making and adoption of appropriate accounting standards. In addition, the responsibility for detecting and preventing fraudulent financial reporting are

accounting and internal control of the company, and external forensic audit, forensic accountants. Internal and external auditors have a duty to control the quality and reliability of financial statements, their professional work and objectivity. In practice, many cases have shown that due to legal restrictions and lack of evidence, auditors were not able to detect manipulation in the financial statements. Internal and external audits, as well as existing quality control system for financial reporting, it is not sufficient for the detection and prevention of false financial reporting, so that the developed forensic accounting, as a new form of control, where forensic accountants have the legal authority to scrutinize and detect fraud in the finance reporting.

The false financial reporting represents a long-term problem, but he paid more attention recently. A number of financial scandals that occurred with the advent of the global financial crisis and scandals and scams that occurred at the turn of the century, contributed to the emphasis placed on reliability and veracity of financial reporting. So, after a big fraud, such as WorldCom, Enron, Parmalat and the like, the emphasis is on stricter quality control of the financial statements. However, despite rigorous controls, as result of the global financial crisis, there have been a number of scams and scandals with false financial statements, such as the Austrian Hypo Alpe Adria Bank AD Beograd or Agrobanka, which in 2012 went into bankruptcy due to careless allocation of unprofitable loans. The aim of this paper is to introduce the practice of fraudulent financial reporting, as well as measures to detect and prevent manipulation during financial reporting.

Keywords: financial statements, fraud, manipulation, detection, prevention, fraudulent financial reporting